

Innovasjonstalen 2022

Håkon Haugli, administrerende direktør, Innovasjon Norge

10. juni 2022

Kjære statsråd,
kjære alle sammen,

Il Tempo Gigante. Verdens sannsynligvis beste racerbil noensinne. Konstruert av oppfinneren Reodor Felgen og hans mangfoldige team i Flåkløya, med internasjonal bistand fra Ben Redik Fy Fasan og Emmanuel Desperados. Høyteknologisk, norskprodusert – og internasjonalt konkurransedyktig. Konkurrentene Heinrich von Schnellfahrer og Rufino Gassolini ble forbigjørt.

Historien om Il Tempo Gigante er en historie om utvikling av verdensledende teknologi – men også en historie om noe annet.

På tross av at den ble best, ble det bare bygget én Il Tempo Gigante. Det ble med piloten. Oppfinnelsen – enda så god den var – la ikke grunnlaget for ny industri i Flåkløya.

*

Dette er min fjerde innovasjonstale. Mer enn de tre andre, er den en bekymringsmelding.

Jeg skal straks si litt om hvorfor, om varsellampene som blinker.

Så skal jeg gi våre innovasjonspolitiske råd.

*

Men aller først:

Det vi har sett i dag er fantastiske bedrifter med fantastiske løsninger.

Norge har kanskje verdens beste utgangspunkt.

Innen havvind, batterier og hydrogen. Grønn transport. Teknologi til matproduksjon i havet og på land. For å nevne noe.

De siste hundre dagene har vist hvor uforutsigbar vår del av verden kan være. I Øst-Finnmark er næringslivet hardt rammet av sanksjonene mot Russland. Andre norske bedrifter er rammet direkte av angrepet på Ukraina. FN varsler globale mat- og energikriser.

*

Innovasjon har aldri vært viktigere.

**Vi trenger mer av det som er “nytt, nyttig og nyttiggjort”. Og særlig “nyttiggjort”.
Løsninger som tas i bruk, som skalerer.**

Og ingen andre land er bedre rustet til å utvikle og levere de bærekraftige løsningene verden nå trenger.

*

I Innovasjon Norge har vi det siste året sett nærmere på flere av de nye norske næringene.

Resultatene er **både oppløftende og nedslående.**

Oppløftende fordi vi ser bedrifter og næringsklynger med de beste forutsetninger for å utvikle nye grønne næringer.

Nedslående, fordi vi ser at vi her i landet fortsatt utvikler, tester og piloterer, mens løsninger – som ikke nødvendigvis er bedre – skales opp i andre land.

I likhet med Il Tempo Gigante, var verdens første flytende havvindmølle norsk. Også den verdensledende. Teknologisk. Siden har vi bygget én til. Ikke tusen.

*

Halvparten av mine åtte oldeforeldre drev med jordbruk og fiske i Troms, den andre halvparten med omtrent det samme på Østlandet. Så langt jeg kan følge min slekt tilbake, har det vært slik. Historien om Norge er en historie om oppfinnsomhet og hardt arbeid.

Min tippoldemor forsørget en mann som ble blind og fem barn, ved å jobbe som “tjenestejente” og høste av det skogen og noen knappe mål jord kunne gi. Hun fant løsninger. Hun gikk hver dag til fots mange kilometer over den bratte heia fra Feiring i dagens Eidsvoll til Hurdal - og plukket bær og sopp på vei hjem igjen. Som hun solgte. Det gikk. Så vidt.

Oppfinnsomhet **OG** hardt arbeid.
Oppskriften gjelder fortsatt.

*

Ingen misunner oss det kalde klimaet, sjøsprøyten, de små brukene eller de stupbratte bakkene. Det er ikke uten grunn det tøysees med at både beitedyr og folk har et langt og et kort bein.

Men det har gjort våre bønder og fiskere - vår matproduksjon - til verdens mest innovative.

Denne innovasjonen trenger vi og verden nå. Yara og N2Applied er strålende eksempler på at vi i Norge kan og vil.

Norge er verdensledende på energi; innen vann, sol og vind, systemene som styrer energien og innen elektrifisering av transport.

Nylig lanserte EU «REPowerEU», verdenshistoriens største og mest ambisiøse satsing på fornybar energi. EU har konkrete planer om investeringer på svimlende tre tusen milliarder kroner. Det gir store muligheter.

For et stort konsern som Aker, men også for et mindre selskap som Varanger Kraft

*

Kompetanse og teknologi er ferskvare. Vårt gode utgangspunkt er ferskvare.

Spørsmålet blir derfor: Hvordan står det til med norsk innovasjonsevne i 2022? Har vi evne til vekst og skalering?

Det lyser gult – om ikke rødt – i noen av de varsellampene vi følger særlig nøye med på. La meg nevne seks av dem.

1

Færre vil bli gründere. Det bekymrer meg. I fjor var det bare 1,5 prosent av unge mellom 18 og 34 år som ville starte ny bedrift. Dette er en kraftig nedgang og historisk lavt. Uten gründere blir det ingen omstilling.

2

Den andre varsellampen handler om vår evne til å få bedrifter til å vokse.

I november var jeg på besøk i bygda Nedre Vats i Rogaland. Der traff jeg Yngvar Hognaland. For noen år siden kom han en morgen på jobb og sa: «Hva er det mest av i et lagerlokale? Luft. Vi må bli kvitt lufta». Så presenterte han ideen om et lagersystem etter Rubiks kube – uten tomrom, med kasser styrt av roboter.

Det la grunnlaget for Autostore, som nå er det tolvte mest verdifulle selskapet på Oslo Børs. De er en av fem enhjørninger vi feiret i fjor, i år har vi fått to nye.

Det viser at vi kan i Norge. Og at vi kan i hele Norge.

Det er blitt bedre, men **Norge har fortsatt svakere evne til skalering enn andre land. Vi har behov for det stikk motsatte.**

3

Den tredje varsellampen handler om eksport. Vi setter stadig nye eksportrekorder, men vi er sårbare.

Rekordene handler om at vi nå eksporterer mer av det vi allerede eksporterer mye av. Og nyter godt av stigende priser.

“Hele Norge eksporterer”

Oppgaven med å utvikle et bredere eksportnæringsliv – der **små og mellomstore bedrifter i hele landet har utenlandske kunder** – er stor.

4

Den fjerde handler om at vi lykkes for dårlig med kommersialisering av forskning. Fremtidens næringsliv vil være kunnskapsbasert.

Forskningsrådet, Enova, SIVA og Innovasjon Norge samarbeider blant annet gjennom Grønn plattform om utvikling av nye grønne verdikjeder. Prosjektene er lovende. Utfordringene ligger i den enden der noe skal produseres og selges.

5

Den femte varsellampen handler om investeringer i Norge.

Norsk industrihistorie viser at utenlandske investeringer har vært avgjørende. Denne kurven er flat. For flat.

I fjor lå utenlandske investeringer på samme nivå som i 2015. Skal investorene velge Norge, må vi ha sakene på stell.

Om vi ikke klarer å koordinere tomtereguleringer og krafttilgang, taper vi konkurransen om den grønne industrien. Tomter og strøm er heller ikke nok. Det trengs arbeidskraft med rett kompetanse, skal utenlandske investeringer lande i Norge og ikke i nabolandene

6

Den sjettede og siste varsellampen jeg vil nevne, er et overraskende funn.

Vi tror kanskje at norsk næringsliv er ledende i å ta i bruk ny teknologi.

Slik er det ikke. Når vi spør, sier bedriftene at de ikke har kunnskapen som skal til.

Internasjonale sammenligninger viser det samme.

Hvorfor er det viktig? Det handler om den enkelte bedrift og norsk næringslivs konkurranseevne.

Men det handler også om noe mer, for eksempel at 80 prosent av klimakuttene, skal gjøres ved å ta i bruk teknologi som allerede finnes.

Også på dette området finnes det inspirerende unntak.

En av mine absolutte favoritter er denne.

Programvare for ansiktsgjenkjenning brukt på fisk.

Jeg tror det er lurt jeg presiserer at poenget ikke er å kjenne igjen ansiktet på fisken, men å oppdage lus og andre symptomer på dårlig fiskehelse.

*

Vi er inne i det SINTEF har kalt «skaleringens tiår», det som MÅ bli skaleringens tiår.

Bygninger og byer må bli smarte og utslippsfrie, transporten må elektrifiseres og mat- og energisystemene må endres, for å nevne noe. Det gir store muligheter. Men krever innovasjonsevne.

Vi trenger mer av det som er “nytt, nyttig og nyttiggjort”. Og særlig “nyttiggjort”. Løsninger som tas i bruk, som skalerer.

*

Vidar Helgesen sa det godt. Skal Norge være de som får ting til å skje? Eller skal vi stå og lure på hva som skjedde?

*

Kjære publikum, kjære statsråd,
dette bringer meg til våre innovasjonspolitiske råd:

Til dere i regjeringen:

- Det krever store investeringer å bygge nye grønne industrier. Skal vi lykkes, trengs både norsk og utenlandsk, offentlig og privat kapital. **Det offentliges rolle er ikke å finansiere satsingene, men å ta ned risiko.** Det er derfor viktig med mekanismer som utløser privat kapital og kopler investorer. Viktig at Norge deltar i EUs investeringsprogrammer. Og avgjørende at vi øker innsatsen for å tiltrekke oss utenlandske investeringer.
- Og så må løsningene tas ut i verden. Næringslivet forteller oss at de trenger døråpnere ute. Sammenlignet med andre land, er Norge svakt representert med “hjelpere” i relevante markeder. Mens Business Sweden har 22 årsverk bare i Chicago, skal 19 personer fra Innovasjon Norge dekke hele Nord- og Sør-Amerika. Vi burde vært i flere land – og ha større kapasitet der vi allerede er.

Samarbeidet med ambassadene og de andre aktørene i Team Norway er godt og viktig. **Men samarbeid er ikke nok. Skal vi øke eksporten, må det bli flere som støtter norsk næringsliv ute i verden.**

Til dere på universitetene:

- Det er ikke tilgang til kunnskap som er det største hinderet for å utløse endring. Kunnskapen finnes. Bare her på Deichmann finner vi mer enn 1,1 millioner verk, kilder til kunnskap. Det som er vanskelig, er å ta kunnskapen i bruk.

Vi er glade for at Universitets- og høyskolerådet har løftet innovasjonsoppdraget. Så til dere som leder institusjonene: Sammen må vi styrke innsatsen for å kommersialisere forskning. Løpet fra ide til verdi må henge sammen. **Innovasjon Norge er en kommersialiseringsaktør.** Vi bidrar gjerne.

Til dere i fylkeskommunene:

- Store, komplekse utfordringer stiller krav til samarbeid og gjør at vi må bruke alle verktøyene for innovasjon – utdanning og forskning, offentlige anskaffelser, bedriftsnettverk og finansiering.

Fylkeskommunene har mange av disse verktøyene. Derfor har vi det siste året samarbeidet med fylkenes næringsenheter, med mål om å utvikle en modell for «missions på norsk». Et godt eksempel på en helhetlig og gjennomtenkt strategi, er Grønn Region Vestland. Den skal bidra til nye, grønne verdikjeder, med utgangspunkt i fylkets særlige fortrinn. **Slike strategier behøver Norge flere av.**

Til dere i næringslivet:

- **Selv de aller beste produkter og tjenester selger seg ikke selv.**

Investeringer i kommersiell kompetanse er gode investeringer. Vi ser gjennomgående at en flaskehals for internasjonal vekst er manglende innsikt i kundebehov og markeder.

Norske bedrifter trenger flere selgere. Og flere merkevarebyggere.

Vi skal selvsagt også gjøre vår del av jobben. Så til slutt, til oss selv – til Innovasjon Norge:

- Vi har mange gode gründere i Norge. Vi ser at skaleringsfasen er krevende. Vi skal derfor utvikle bedre verktøy for denne delen av selskapsreisen.
- Innovasjon Norge har røtter tilbake til 1852 og er resultat av minst 26 fusjoner. Vi er - og skal være - tett på bedrifter i hele landet. Og gode sparringpartnere.
- I tillegg skal vi være så enkle å bruke som mulig. På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet utvikler vi en digital dør inn til hele virkemiddelapparatet. Med utgangspunkt i kundenes behov, ikke i den enkelte aktørs tjenester. En løsning er på plass, den skal bli stadig bedre.
- Så til våre venner i virkemiddelapparatet: Sammen må vi være det vi er tenkt å være, et sammenhengende tilbud der kundene opplever sømløse tjenester. I forenklingsjobben trenger vi bistand. Skal det bli enklere for kundene, må dere som bestemmer også bidra til at det ikke blir stadig flere aktører og mer kompleksitet.

*

Jeg startet med industrieventyret som glapp i Flåklypa. Så for ordens skyld: Flåklypa har naturligvis skapt store verdier, kulturelt og økonomisk.

Og likevel:

Hvis det er én ting dere skal sitte igjen med etter i dag, så er det dette bildet: Det ble bare én Il Tempo Gigante, verdens beste racerbil.

Da må vi spørre oss selv: Hvorfor det?